

ספר משלי פרק א

- (ג) לקחת מוסר השכל צדק ומשפט ומשורים:
(ד) לתת לפתאים ערמה לנער דעת ומזמה:
(ה) ישמע חכם ויוסף לקח ונבון תחבולות קנה:
(ו) להבין משל ומליצה דברי חכמים וחידותם:
(ז) יראת יהוה ראשית דעת חכמה ומוסר אוילים בזו:
(ח) שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אמן:
(ט) כי לוית חן הם לראשך וענקים לגרורתך:

פסוק ו

להבין משל עכשיו מפרש מה להבין משל תורה שבכתב מכנה בשם משל כי המשל תמיד מובן אך הוא לבוש לדוגמתו וענין פלא וכן דברי תורה שבכתב הוא מובן אך נתלבש בה ענינים פלאים וזהו שצריך להבין המשל שהוא הלבוש והמליצה שהוא הנמשל. דברי חכמים גו' ומכנה אגדת חכמים לחידה מפני שדבריהם אינם מובנים כמו חידה וא"א לחברם אם לא יבין תכליתו הנלבש בתוכה ואז יבין גם החידה ולכן דברי חכמים שהוא הנמשל ותכליתן של הדברים וחידותם הם הדברים עצמם שהוא החידה ועד כאן הקדמת הספר מי המחברו ולצורך מה עשאו וכלל כאן ד' דברים ללמוד ולעשות והמעשה נחלק לג' והיינו לקחת ולתת וישמע וישמע ולהבין הכל אחד והם שמתחילה יקח האדם א"ע לעשות ואח"כ יהיה לו סייעתא דשמיא ואח"כ ישמע ויבין עוד וחשיב כאן ט"ו דברים ג' כללים וי"ב והיינו חכמה ומוסר ובינה הם הג' כללים והי"ב הן השכל צדק ומשפט ומשרים ערמה ודעת לקח ותחבולות משל ומליצה דברי גו' וחידותם וכן הוא י"ב שבטים וג' אבות וכן י"ב תיבות דב"כ וג' שמות:

פסוק ז

יראת ה' כאן הוא התחלת הספר וקאי על מ"ש לעיל שענין הספר הוא לדעת ואומר עכשיו שהיראה הוא ראשית ותחילת הדעת כענין שאמרו חז"ל כל שיראתו קודמת לחכמתו מתקיימת כו' והיינו מפני שאם אין בו יראת ה' אז הוא אויל שהוא הפורק עול והיפך בעל יראה ואוילים חכמה ומוסר בזו מפני שאם יש באדם יראת ה' ילמוד לדעת בכדי שיהא יודע ממה לשמור א"ע ודרך האדם כשרוצה את הדבר ומוצאו חביב עליו ושמור בו אבל אם אין בו יראת ה' ואינו מתיירא מן החטא אף שלומד כמה פעמים לא ימצא כי אינו לומד בכדי שיהא יודע ממה להזהר וכל מילתא דלא רמיא עליה לאו אדעתיה ולכן אף שילמדו החכמה ומוסר בזוי אצלם ולא יהיה מתקיים בהם (הגה"ה ונלע"ד מ"ש חכמה ומוסר ב' דברים כי ביראת ה' יש ב' מיני משמעות א' מלשון הבנה וזהו חכמה והב' מלשון מורא ולכן כי אם אין בו יראת ה' כלל אז החכמה ומוסר בזו):

פסוק ח

שמע גו' זה קאי על מה שכתוב למעלה להבין אמרי בינה ומפ' מה הן אמרי בינה ואמר שם אמרי לשון רבים כי מוסר הוא בסוד הדעת המחבר חו"ב וקאי אמרי בינה גם על המוסר. מוסר אביך הוא תורה שבכתב ותורת אמן הוא תורה שבע"פ ובכללות אלו הב' פסוקים הוא תורה ומ"ע ול"ת והיינו ראשית דעת הוא התורה ושמע גו' הוא מ"ע ואל תטוש הוא ל"ת והן נגד ג' שותפין שבאדם הקב"ה ואביו ואמו:

פסוק ט

כי לוית חן גומר הענין כי בימיהם היו עושים לנשיהם תכשיטין לפי מעשיהם כמו שמצינו שאמרה דביתהו דר"ג לר"ג שיעשה לה קטלא של זהב ואמר לה לא עבדית כדביתהו דר"ע והיה עושין ב' מיני תכשיטין לראש ולצוואר והיינו לבעלת שכל ולבעלת מע"ט ודרך לעשות תכשיט הראש מחתיכה אחת דוגמות השכל שהוא אחד ועל הצוואר מחתיכות הרבה דוגמות המעשים שכל מצוה בפני עצמה וכן התורה והמצות עצמים הן תכשיטים להראש והגוף וכל עניני התורה הם אור אחד ומצוה ללמוד בכל זמן אבל המצות אין נוהגין אלא כל אחד בזמנו וזהו כי לוית חן היא התורה וענקים לשון רבים הם המצות לגררותיך הוא הגוף: